

Skuldelevskibene

Fra Skuldelev havn kan man se nogle små øer. Mod nord og længst væk Kølholm og tættere på Peberholm. Mellem de to øer ligger sejlrenden kaldet Peberrenden.

Blandt lokale fiskere var det kendt, at der i Peberrenden fandtes rester efter nogle gamle skibe. Stedet gik under navnet Dronning Margrethes Spærring. Hvis dette skulle stå til troende, skulle skibene være fra omkring år 1400. En udgravning af skibsspærringen i 1957 afslørede imidlertid, at der var tale om langt ældre skibe, nemlig skibe fra vikingetiden og den tidligste middelalder.

Hastig spærring af sejlrenden med gamle skibe

Roskilde var dengang Sjællands 'hovedstad', og Roskilde Fjord var derfor en af de vigtigste færdselsårer. Fjorden var meget lavvandet med få dybe sejlrender. For at begrænse indsejlingsmuligheden til Roskilde blev der i slutningen af 1000-tallet sænket fem skibe i Peberrenden. Spærringen gjorde det lettere at kontrollere trafikken og beskytte hovedstaden mod fjendtlige angreb fra søsiden.

Kopier af Skuldelevskibene på Roskilde Fjord. Det havgående skib *Ottar* er en kopi af Skuldelev 1, og det mindre handelsskib *Roar Ege* er en kopi af Skuldelev 3.
Foto: Werner Karrasch

Formentlig har datidens skibe haft hjemme i den naturlige havn ved Selsøbugten, som lå godt beskyttet ca. ti kilometer sydligere i fjorden. Det nærliggende Skibby har muligvis fået sit navn på grund af nærheden til havnen, hvor man må forestille sig, at også skibsbyggeri og reparationer har kunnet udføres. Bugten er i dag afsnøret til en sø, men har kunnet besejles frem til 1500-tallet.

Skibene var gamle og udtjente, da de i al hast blev sænket. Også andre sejløb i fjorden har været spærret, som oftest med nedbankede pæle og andet træværk. Når man som ved Peberrenden har brugt skibe, tolkes det som resultatet af en akut situation, hvor man meget hurtigt har skullet skabe en spærring.

Den intensive gravning efter østersskaller i Roskilde Fjord har dog ødelagt mange af disse spærringer, så det er begrænset, hvad man i dag ved om dem.

Skibstyper – og kopier

Skibsfundet giver et enestående indblik i skibsbygning og skibstyper i vikingetiden. De fem skibe er af forskellige typer handels- og fiskefartøjer såvel som lange slanke krigsskibe. I dag er de fem vikingeskibe verdensberømte og supplerer de tidligere gravfundne vikingetidsskibe fra Oseberg og Gokstad i Norge.

Udgravningen af skibene blev foretaget ved at tørlægge en del af fjordbunden, så udgravningen kunne foregå uden brug af dykkerudstyr.

Vikingetidsskibene fra Skuldelev er udstillet på Vikingskibsmuseet i Roskilde, og museet har bygget kopier af flere af dem. Det er derfor atter muligt at se vikingskibe for fulde sejl på Roskilde Fjord om sommeren. Det senest byggede skib, Havhingsten, er en kopi af krigsskibet 'Skuldelev 2'. Undersøgelser af træet i det originale krigsskib viser, at det er bygget af træ fra et sted i nærheden af Dublin i Irland. Skibene vidner således ikke alene om krigsfærder, men også om vikingernes færd og samhandel med fjernere egne.

Links og litteratur

Skuldelevskibene udstilles i dag på Vikingskibsmuseet i Roskilde.
www.vikingskibsmuseet.dk

Kanonudvalget for Design og Kunsthåndværk udvalgte det 30 meter lange krigsskib Skuldelev 2 til et af de 12 væsentligste værker.
www.kulturkanon.kum.dk

Roskilde Fjord rummer spændende fjordlandskaber og et rigt dyre- og planteliv.
www.roskilde-fjord.dk

Søren A. Sørensen: *Oldtidsfund fra Færgegaardens arbejdsmark*, 1990.
Bogen kan købes på Museet Færggården eller lånes på biblioteket.